

כוחות-על: כיצד פועלת ברכת הכוהנים?

יהודי נכנס לבבא וביקש ברכה לילדים. הבבא עצם עיניים, הדליק נרות, ביקש את שם האבא והאימא והאימא של האימא ואמר שמדובר בבעיה מסובכת ולכן הברכה תעלה 1800 דולר. היהודי נדהם. הוא אמר בכעס: "הכוהנים בבית הכנסת מברכים אותי באהבה ואף פעם לא ביקשו כסף".

- "לכן הם הולכים יחפים"...

אחד הדברים המעניינים בבית הכנסת, הוא התופעה של ברכת הכוהנים. רגע לפני הברכה, הכוהן הוא בסך הכול עוד אחד כמו כולם. הוא מפטפט, מחליף דאחקות והנה מגיעה ברכת הכוהנים והכוהן עולה בחשיבות על הבמה, פורש את הידיים ומברך את כולנו בברכות נאצלות. וכל אחד שמתייחס ברצינות לעניין ומבין שמדובר באמת בדבר גדול, שואל את עצמו: מהי בדיוק הסגולה של הכוהן? מה הופך אותו לאדם גדול, יותר מרב בית הכנסת או הגבאי שמתמסר להפעיל את המקום?!

מבחינה מעמיקה יותר, אפשר לתמוה על עצם מושג הברכה: מדוע הברכה מגיעה דרך **אדם בשר ודם**? כיצד יתכן שאדם בן תמותה מחזיק בכוחות עליונים להכריע את השפע היורד מלמעלה והברכה אינה ניתנת ישירות מהקב"ה בעצמו?

הבה נקרא את ברכת הכוהנים, נבין באלו ברכות גדולות מדובר, באלו עולמות עליונים מסתובבים הכוהנים – והפליאה תעלה מאליה: מדוע ברכות גדולות כאלו תלויות באנשים קרוצי חומר?

1. במדבר ו: דבר אל אהרן ואל בניו לאמור, כה תברכו את בני ישראל אמור להם: **1.** יברכך ה' וישמרך.
2. יאר ה' פניו אליך ויחנך. **3.** יישא ה' פניו אליך וישם לך שלום.

אפשר לשים לב שהברכה עולה ומתקדמת משלב לשלב. החלק הראשון הוא שלוש מילים, השני חמש מילים והשלישי שבע מילים. כך גם משמעות דברי רש"י כי הברכה עולה ומתפתחת:

רש"י: יברכך ה' וישמרך – שיתברכו נכסין¹, ולא יבואו שודדים ליטול ממונך [היינו שהממון יתברך וישמרך]. יאר ה' פניו אליך – יראה לך פנים שוחקות, פנים צהובות [לא רק יתברכו נכסין, אלא יאיר לך ה' פנים וייתייחס לבקשותיך באהבה ובשמחה] ... יישא ה' פניו אליך – יכבוש כעסו [אפילו אם יקרה כעס מלמעלה ולא תהיה ראוי לקבל שפע – ה' יכבוש כעסו וישפיע לך!].

וכל אחד תמה: מדוע אלוקים תלה את הברכות העצומות שלו בידיים בשר ודם?

תנחומא ח: אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה: לכוהנים אתה אומר שיברכו אותנו?! **אין אנו צריכים אלא לברכתך ולהיות מתברכים מפניך** ... אמר: אע"פ שאמרתי לכוהנים שיהיו מברכים אתכם, **אני עומד עימם ומברך אתכם** [כמו שנאמר בסוף הברכה: 'ושמו את שמי ואני אברכם'].

¹ הרבי מדייק (לקו"ש לג-50) שהברכה היא: "יתברכו נכסין". לא שתהיה פרנסה ברוח, אלא הרבה יותר מכך: שתחול ברכה בנכסים (כמו שמאחלים: ברכה בזמן). הוי אומר שהנכסים יצמיחו פי כמה יותר מהם. כמו שאומרים: 'הכסף שלך שווה יותר' ומעט כסף קונה הרבה סחורה. שמעתי פעם דבר יפה: האותיות "ברך" (שורש המילה "ברכה"), הן אותיות **כפולות**: ב"ת היא כפולה מאל"ף, רי"ש היא כפולה מקו"ף וכי"ף היא כפולה מיו"ד. רמז לכך, **שכח הכסף כפול וקונים במאה שקל כמו במאתיים**. בדיוק מוצאים מבצע טוב וקונים במאה שקל כאילו היה זה מאתיים. אולם כשיש היפך הברכה חלילה, **כוח הכסף הוא רק חצי וקונים במאה שקל כאילו היה זה רק חמישים**. קונים ביוקר והכסף נגמר מהר...

מנחם הרקאנטי [מראשוני המקובלים באיטליה במאה ה-13]: עשר אצבעות שביד האדם רומזים לעשר הספירות האלוקיות ... ולכן הכהן מחבר ומייחד העשר ספירות בנושאו עשר אצבעות לרום השמים ... וזהו שאמרו חז"ל שאסור להסתכל בכוהן כשפורש ידיו, שהשכינה שורה בין ידיו.

מקשה העקדת יצחק את השאלה המתבקשת: מדוע אלוקים צריך עוזרים ואינו מברכנו בעצמו?²

עקדת יצחק שער 74: מה תועלת במצווה הזאת שיאמרו אלו הברכות מפי הכוהנים אל העם? כי הוא יתעלה הוא המברך ומה יוסיף או ייתן אם יברכו הכוהנים או יחדלו? וכי היה להם לסייעו [לה]?!³

הדיון בנושא, עשוי להזמין את הרחבת השאלה ביחס לנושא של "ברכת צדיקים" בכלל: כיצד בני אדם – גדולים ככל שיהיו - יכולים לחלק שפע מהעולמות העליונים? מדוע אין בכך ניצוץ חלילה של עבודת אלילים? הנה קושייתו החריפה של המהר"ם שיק, גדול פוסקי הונגריה לפני כמאתיים שנה, במענה לשאלה, האם מותר לבקש בקשות שונות בקברי האבות ובקברי צדיקים:

מהר"ם שיק תשובה רצג: אני חושש, דלכאורה יש לומר שיהיה אסור. משום שדרשו חז"ל: 'לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני' - שלא תהא קורא לא למיכאל ולא לגבריאל, דהיינו שאסור לנו לעשות ממוצעים בינינו ובין השי"ת ואיך נתפלל שנשמות האבות יתפללו וימליצו טוב בעדנו?³

אנו רוצים לסקור את הנושא מכמה כיוונים: סודה של משפחת הכהונה, משמעות הברכה בכלל וההבדל בינה ובין תפילה, והמשמעות המיוחדת והעמוקה של ברכת הכוהנים.

א. הנושא הראשון בו צריכים לפתוח, הוא **פענוח הסגולה של משפחת הכהונה**. מדובר ללא ספק בתופעה מרתקת. על פניו, הכוהנים אינם צריכים להצטיין בשום תכונה אישית. הכוהן לא חייב להיות המתפלל הכי ירא-שמים בבית הכנסת, הוא לא חייב להיות הגאון הכי גדול, הוא אפילו לא חייב למלא מספר שעות קבוע של לימוד תורה בכל יום. הוא קדוש מעצם טבעו. משפחת הכהונה נושאת סגולה עצמית ההופכת אותה למשהו מיוחד ואת ברכותיה לבעלות עוצמה.

הסיפור הבא ממחיש היטב את הנקודה (מתוך הספר חד בדרא): בשנת תשכ"א, נסע הרב שמואל לו מלונדון לנהל שבת עם סטודנטים באוניברסיטה בפנסילבניה. התכנית הייתה מוצלחת מאוד, השתתפו בה שלוש מאות סטודנטים ועם קבוצה של עשרים מתוכם, נרקם קשר מיוחד. אחרי כשבועיים הגיעה הקבוצה הזו לשבת בקראון הייטס וביום חמישי בלילה הם נכנסו לפגישת יחידות אצל הרבי. אחד מהם נשאר לשוחח עם הרבי ביחידות במשך שעה וחצי.

הוא סיפר מאוחר יותר כי הוא כוהן והוא עומד בקשר עם אישה נוכריה ומתכוון לגייר אותה. הדבר יכול להיות מותר לכל אדם (במקרה של גיור ראוי) אך אסור בהחלט לכוהן, שאינו מתחתן עם גיורת. הרבי ניסה למנוע אותו מכך, ולאחר שהסטודנט התקשה להשתכנע, הרבי הצביע על ארון הספרים ואמר: "את כל הספרים האלו למדתי ועדיין אין בכוחי להיות כוהן. לך ניתנה המתנה הזאת מאת ה'. נולדת כוהן ועליך להעריך זאת!". לאחר זמן, הוא אכן ניתק איתה את הקשר.

אם כן, אפילו כוהן ברמה רוחנית כזו ששואף להינשא לנכרייה, נושא סגולה עצמית שאינה נמצאת אצל האדם הגדול ביותר בדור.

² ידוע הסיפור על אותו חסיד שביקש מרבו ברכה לרפואה, והרבי שלח אותו אל "הרופא של אניפולי". הוא הגיע לשם ולא מצא רופא. הוא חזר נושא לרבו והרבי שאל אותו, מה עושים היהודים של אניפולי כשהם זקוקים לרפואה וישועה? ענה היהודי, "הם פונים לריבונם של עולם". - "אל הרופא הזה שלחתי אותך". ... אמר הרבי. ³ שמעתי דבר יפה. אחרי שהכוהנים מסיימים את הברכה על הדוכן, הם מבקשים: "ריבונם של עולם, עשינו מה שגזרת עלינו, עשה עימנו כמו שהבטחתנו". הכוהנים מגדירים את מצוות הברכה בתור "גזירה", כמו חוק אלוקי שאינו מובן בשכל אנושי. שכן היכולת המופלאה שהוענקה להם היא בהחלט לא מובנת באופן טבעי.

הרבי מליובאוויטש העיר בהקשר אחר כי במקום בולט נוסף, מוצאים את העוצמה המיוחדת של הכוהן. התורה מלמדת בפרשיות תזריע-מצורע כי אדם שמגלה בבשרו נגע צרעת, בביתו או בבגדו, הולך אל הכוהן שיבדוק את הנגע והכוהן מכריע לטמא או לטהר. כאן אומרת ההלכה דבר מדהים:

2. רמב"ם טומאת צרעת ט,ב: הטומאה והטהרה תלויה בכהן, כיצד: כהן שאינו יודע לראות [אינו בקי בהלכות נגעים] החכם רואה ואומר לכוהן: אמור טמא והכהן אומר טמא. אמור טהור - והכהן אומר טהור... ואפילו היה הכהן קטן או שוטה - החכם אומר לו והוא מחליט או פוטר או סוגר.

הכרעת הדין תלויה בכוהן בלבד, ואפילו אם הוא עם הארץ גמור ואינו בקי בדיני נגעים זקוק ליעוץ של החכם. יתירה מכך: אפילו אם הכוהן קטן או שוטה! זקוק לעצת חכם שיורה לו מה לומר, בכל זאת, החכם מוכרח את ההסכמה הסופית של הכוהן. שוב רואים כי מעלתו של הכוהן, אינה נובעת מחכמה, כישרון או ניסיון חיים – אלא בתכונה עצמית מופלאה העוברת מדור לדור.

התשובה נמצאת בהופעה הראשונה בתורה של אבי משפחת הכהונה, אהרן הכוהן. הסיפור הראשון המסופר עליו, מגלה את סודה של המשפחה. בתחילת חומש שמות, ה' התגלה אל משה בסנה ומינה אותו להיות גואל ישראל ממצרים. משה סירב בטענה כי הוא הבן השני במשפחה. יש לו אח גדול ממנו, הוטר ומרשים ממנו והוא אינו רוצה לעקוף אותו ולפגוע בו. ה' השיב למשה כך:

שמות ד,יד: אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בליבו.

ה' מעיד כי אהרן הוא אדם עם מידות נאצלות. הוא לא טיפוס תפוס בעצמו, הוא לא אחד שיקטר 'אבל למה אחי הצעיר עקף אותי?' הוא מסוגל לשמוח עם הזולת בלב שלם. אהרן הוא מסוג הטיפוסים הנפלאים, שכאשר בא אליהם חבר ומספר כי הוא קודם להיות סמנכ"ל אינטל, הם לא חושבים את המחשבה המוכרת: ומה איתי? ואיפה הילדים שלי? הם מיד נותנים חיבוק ושואלים: מתי יתקיים הקידוש בבית הכנסת?

התגובה המדהימה של אהרן – "וראך ושמח בליבו" – זוהרת במיוחד לנוכח ההיסטוריה הקודמת של מריבות בין אחים. חומש בראשית מספר על ארבעה סבבים של מריבות במשפחה ומסבב לסבב, לומדים לחיות יחד. המריבה הראשונה בין קין והבל - נגמרה ברצח. המריבה השנייה בין יצחק וישמעאל – הסתיימה בפרידה לשתי ארצות. המריבה השלישית בין יעקב ועשו – נגמרה בחיבוק, נשיקה ופרידה לשתי ארצות. המריבה הרביעית בין יוסף ואחיו – הופכת למחילה וחיים משותפים.

הסבב החמישי בין משה ואהרן (כאשר משה הצעיר עוקף את אחיו הגדול) – לא מתפתח כלל למריבה ולסליחה. אהרן מחבק את משה ושמוח עם המינוי שלו לנביא האלוקים. אומרת הגמרא כי זאת התכונה שהפכה אותו לכוהן. תפקידו של כוהן הוא לשרת את ישראל. הכוהנים אינם עובדים לפרנסתם ואינם דואגים לצרכי עצמם, הם נהנים לסייע לאחרים.

שבת קלט,א: בשכר 'וראך ושמח בליבו' - זכה לחשן המשפט על לבו.

ספר הזוהר מוסיף כי התכונה הזאת עברה בירושה לכל צאצאי אהרן. [שהרי 'מידות', אופי, עוברים בירושה]. הזוהר מוכיח זאת מכך, שכל כהן שנפגוש הוא טיפוס מעורב, אכפתי ונושא באחריות.

זוהר ג קמה,ב: כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא (מלאכי ב) - כהן גדול שלמטה נקרא מלאך ה', משום שבא מצד החסד... ולכן לא נמצא כהן שבא מצד הגבורות.

כעת אפשר להבין את שתי הזכויות שקיבלו הכוהנים: א. ברכת כוהנים. ב. ההכרעה לגבי טומאה וטהרה. התנאי הראשון לברך אנשים, הוא להיות "טוב עין". להיות אדם כזה שמברך אחרים "באהבה" ומבקש את צרכיהם כאילו הם צרכי עצמו. שכן, מובא בספרים שהכוח של הברכה, מותנה בכוונה של המברך וכגודל הכוונה – גודל המשכה.

מהרש"א סוטה לח: ברכת המברך תחול כפי כוונת המברך, וזהו כוונת ברכת כוהנים 'לברך את עמו ישראל באהבה', דהיינו בכוונה, בעין טובה וברצון הלב.

בכך מבאר הרבי את העוצמה השנייה שניתנה לכוהן: העובדה שהכרזת טומאה וטהרה נמצאת בידי של הכוהן. משום שרק אדם טוב, מורשה לומר על יהודי: "טמא". רק אדם אוהב, בעל מידות נאצלות שיועד לחוש כאב של הזולת – מורשה להכריז על יהודי אחר: "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו".

ליקוטי שיחות כז/88: כהן עניינו 'לברך את עמו ישראל באהבה', כהן הוא איש חסד ולכן רק עליו סומכת התורה להכריז על יהודי אחר "טמא" ולהוציא אותו מחוץ למחנה. ועפ"ז יומתק המשך הכתוב: 'בם בחר ה' לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע'.

אחרי שהובן סוד סגולת הכהונה, שבה ועולה השאלה המרכזית: למה ה' תלה את הברכה בבני אדם? מדוע אינו מברך אותנו בעצמו? ומדוע אין בכך (חלילה) משום שיתוף גורמים אנושיים בחלוקת השפע מלמעלה?

ב. מפרשים רבים מסבירים בפשטות: הכוהנים לא מברכים, הם נושאים תפילה לה'. אין לבני אדם כוח לברך אנשים אחרים, כל הכוח שיש בידם הוא לשאת תפילה לפני הקב"ה שיחוס וירחם על עמו ישראל וייתן לנו שפע טוב.

והסיבה שדווקא הכוהנים הם אלה שמתפללים ולא כל אחד אחר מישראל, היא משום שהם מסורים לעבודת ה' או מחמת שהם מבקשים "באהבה" ולכן תפילתם מתקבלת יותר למעלה. [כמו ההסבר שהביא רבנו הזקן על כך, ש"התנוועדות חסידית יכולה לפעול יותר ממלאך מיכאל", משום שהאבא מעריך במיוחד את הרגע שבו בניו מבקשים זה בשביל זה].

3. אברבנאל ו,כב: ברכת כוהנים אינה ברכת שפע ... אלא תפילה ובקשת רחמים שישפיע עליו הקב"ה מברכתו. ולזה נאמר 'כה תברכו את בני ישראל אמור להם' [אמירה בלבד], רצה לומר שלא יחשבו אהרן ובניו שהם מברכים ומשפיעים בעצמם ... כי אין זה אלא אמירה ותפילה בלבד.

האם הביאור הזה מספק? לכאורה לא. משום פרכה פשוטה המובאת באלשיך ועוד מפרשים: עובדה היא, שברכת כוהנים מכוונת למטה ולא למעלה. סגנון הברכה הוא כזה, שהכוהנים מפנים פניהם כלפי ישראל ומברכים אותם. אולם לפי הסבר האברבנאל, הכוהנים לא פונים לישראל אלא לקב"ה. הם נושאים עיניהם לשמים ומבקשים בקשות.

אלשיך ו,כב-כז: למה ידברו הכהנים עם ישראל לומר יברך ה'? והלא טוב היה שידברו הכהנים אל ה' ויאמרו אליו: ברכם ה' ותשמרם! ולא שידברו עם ישראל לומר להם: יברך ה' וישמרך?

ועוד שאלה מהותית: לפי גישת האברבנאל לא מובן, מדוע הברכה נקראת "ברכת כוהנים" ולא "תפילת כוהנים"? הרי למעשה מדובר בתפילה ובקשה לכל דבר ועניין?

כאן המקום להרחיב מעט בסוגיה יסודית: אנחנו משתמשים במושג "ברכה" בשלושה הקשרים שונים. 1. ברכה של ה' לישראל, כמו 'וה' בירך את אברהם בכול'. 2. בכיוון ההפוך, ברכה שמברכים ישראל את ה', כמו 'ויברך דוד את ה'". 3. ברכה של בני אדם אחד לשני, כמו ברכת כוהנים.

לפי תפיסת האברבנאל, יוצא דבר מוזר (כפי שמאריך שם בעצמו): המונח "ברכה" בכל אחד מהמקומות הנ"ל, מכונן למשמעות שונה: כאשר הקב"ה מברך את עם ישראל, הכוונה היא שהוא ממשיך שפע כלפי מטה. כאשר בני האדם מברכים את ה', הכוונה מוכרחת להיות אחרת (שהרי אנו לא משפיעים לו כלום, לפחות לפי הפשט). ולכן הכוונה תהיה שאנו מהללים ומשבחים אותו. ואילו כאשר בני האדם מברכים זה את זה, כמו ברכת כוהנים, המשמעות היא שלישית: תפילה ובקשת רחמים מאת ה'. וכמובן שהדברים תמוהים.

עלינו להבין אפוא את המשמעות הכוללת של המונח "ברכה", את ההבדל בין "ברכה" ובין "תפילה" ואת המשמעות המיוחדת של "ברכת הכוהנים". תורת החסידות מציגה משנה מקורית ובהירה בנושא.

ד. הגביר רבי שמריהו גוראריה מתל אביב, נהג לנסוע מדי שנה בחודש תשרי לחצרו של הרבי בניו-יורק. באחת השנים נפטר האדמו"ר מקופיטניץ בשכונת בורו-פארק והוא השתתף בלוויה. כאשר הוא שהה ביחידות, הרבי התעניין האם היה קהל מלווים גדול בלוויה? הרבי הסביר כי יש בכך עניין גדול, משום שבהתאם לכמות האנשים המלווים את הנשמה למטה, כך מקבלים אותה מלאכים עליונים למעלה, וכאשר הנשמה מגיעה לבית דין של מעלה עם מלווים רבים, **מעבירים אותה הלאה במהירות בלי בדיקות ובחינות.**

הרבי הוסיף משל לזה מאדם העובר במכס: כאשר הוא עובר לבדו, בודקים אותו היטב, אבל כאשר יש קהל גדול, **מעבירים את כולם במהירות.**

גוראריה הקשיב לדברים וכמו גביר אמיתי שיודע לזהות הזדמנויות, הוא לקח אותם לתשומת לבו. כאשר שב לארץ, נסע לישיבת חב"ד בעיר לוד, נכנס למנהל הישיבה הרה"ח אפרים וולף והעניק לו תרומה מכובדת לישיבה. בתמורה, הוא ביקש בקשה לא שגרתית: בבוא היום, כשנפשו תעזוב את העולם ותתקיים לווייה, כל בחורי הישיבה יבואו ללוות אותו.

מהישיבה בלוד, הוא המשיך ונסע אל ישיבת תורת אמת בירושלים, השאיר גם שם תרומה הגונה וקיבל הבטחה ממנהל הישיבה כי כל התלמידים ישתתפו בלוויה שלו.

הסוף היה, שהוא נפטר בליל יום כיפור, בתוך 770 והלוויה הייתה למחרת יום כיפור מול 770. הרבי חרג ממנהגו ויצא ללוות אותו בדרכו האחרונה, וכמובן אלפי הבחורים ששהו בחודש תשרי ב-770 יצאו ביחד עם הרבי ללוות אותו. כך יצא שבלווייה שלו השתתפו - לא רק התלמידים מלוד ומירושלים, אלא - כל תלמידי ישיבות חב"ד ברחבי העולם.

אפשר להניח כי גוראריה עבר את הבחינה בבית דין של מעלה **במהירות אדירה, בלי שום עיכוב...**

בספרי חסידות מובאת נקודה עמוקה ומעניינת: כל שפע שיוּרד מלמעלה, צריך לעבור תהליך של **פרוצדורה**, עד שהוא מגיע לעולם שלנו למטה. בראש השנה נגזר לכל אחד מאיתנו שפע של גשמיות ורוחניות כפי הדרוש לחיינו, אך השפע הזה צריך לעבור תהליך של השתלשלות והגשמה בין העולמות העליונים, עד שהוא מגיע כאן למטה והופך להיות כסף מזומן שאפשר לשלם איתו במכולת.

הבעיה היא, שבכל שלב בצנרת העליונה, יש **דין ומשפט מחודש**, האם לבצע את המשך העברת השפע העליון עד לעולם הזה או להשאיר אותו **כפי שהוא בעולם העליון** – ואנו נזכה לקבל את השפע הזה רק כשנגיע אל העולם ההוא. בכך מבאר הרשב"א את המילה "ברכה", שהיא מלשון "ברכה", מאגר. משום שלכל אחד יש מאגר של שפע למעלה, שיכול לרדת עד למטה בצורה גשמית או להיצבר בשבילו שם.

דוגמא לכך: בסוף ימיו של דוד המלך, הוא שכב במיטה חולה והבן שלו, אדוניה בן חגית החליט לנצל את הוואקום השלטוני ולהכריז על עצמו כמלך. הדבר נודע לבת שבע, אם שלמה והיא מיהרה לחדרו של דוד לתבוע את קיום ההבטחה כי שלמה יישב על כיסא המלוכה. דוד ציווה להוביל מיד את שלמה אל מעיין הגיחון בקצה ירושלים ולמשוח אותו למלך. כאשר בניהו בן יהוידע שמע את בקשת דוד, מיהר להכריז: "אמן כן יהי רצון".

שואל רבנו הזקן בליקוטי תורה (קרח נהג), מה הייתה כוונת בניהו כשהכריז "אמן כן יהי רצון"? הרי עמדו לקיים מיד את בקשת המלך והדברים היו אמורים לבוא במהרה לידי ביצוע? אלא בניהו חשש כי יקומו למעלה מקטרגים על ההחלטה והיא תישאר רק **במובן הרוחני בעולמות העליונים**. לכן הוא הכריז: "אמן", כדי שהדברים יעקפו את כל הקטרוגים העליונים ויתקיימו למעשה בעולם הזה.

כעת אפשר להבין את משמעות המונח "ברכה": המילה "ברכה" בלשון הקודש, היא משורש "ברך", כמו איבר הברך שתפקידו **לכופף את הגוף**. כך מסופר על אליעזר העבד: "ויברך את הגמלים". הוא כופף אותם כדי להגיע אל הארץ ולשתות. עוד דוגמה לכך בעולם החקלאי: פעולה של "הברכה", היא **כיפוף ראש הצמח למטה אל תוך האדמה ובאותו מקום נוצרים שורשים חדשים**.

משמעות ה"ברכה" היא **כיפוף השפע העליון והמשכתו עד לעולם הזה למטה**. שלא יישאר שם. למשל, כאשר הקב"ה מברך אדם, הוא "מברך" את השפע מלמעלה למטה. וכך כאשר אנשים מברכים זה את זה, הם עושים בדיוק אותה פעולה: הם פועלים להמשיך את השפע העליון, שיעבור את כל הצינורות בדרך ויגיע עד לכאן.

כך מבאר רבנו הזקן גם את המופע השלישי של הברכה: כשאנו מברכים את ה', כמו בברכת הנהנין, הכוונה היא לפעול שה' יאיר בעולם את נוכחותו ואת הכוח העליון המאיר בתוך הפרי או המאכל.

תורה אור לז,ג: תקנו רז"ל ברכות המצות לפני כל מצווה, ברוך אתה וכו', כי ברוך מלשון המברך הגפן, שכופף ראש הזמורה לארץ ומשם צומח גפן אחר, והיינו בחי' השפעה והברכה מעולם ועד עולם... וענין ברכה זו הוא... להיות גילוי מלך העולם... שיהא גילוי מלכותו נראה לעין כל העולם.

עד כאן דובר על ברכה בכלל, אולם עניינה המיוחד של ברכת הכוהנים, הוא **העברת השפע בצורה מהירה בין העולמות ללא דין ומשפט**. גם במקרה של עיכובים למעלה כתוצאה מקטרוגים שונים, ברכת הכוהנים היא וועדה עוקפת קטרוגים, וועדת חריגים לקיצור הליכים, כדי לפעול את זירוז הורדת השפע לכל אחד ואחת מאיתנו.

למה הדבר דומה? משרד החינוך אישר תקציב לבניית בית ספר חב"ד ברמת גן. הכסף צריך לעבור וועדות על גבי וועדות ולצלוח את כל ההתנגדויות בעירייה. מה שקרה, שבאחת הוועדות יושב חבר שלא מחבב את פעילות חב"ד ותוקע את הכסף. הפיתרון הוא, לערב פקיד בכיר ממנו שיפעיל לחץ על חברי הוועדה וישכנע לקצר הליכים ולזרז את העברת הכסף עד הקבלן שבונה את הבניין.

במקרה שלנו, **הכוהנים הם הפקידים הבכירים/הלוביסטים של עם ישראל**. מחמת היותם בחינת "רב חסד", הם משרים תוקף של השפעה וגורמים שהחסד ירד במהירות למטה בלי דין ומשפט.

דרך מצוותיך מצוות ברכת כהנים: יובן ע"פ מ"ש והנה פרח מטה אהרן גו' ויגמול שקדים... דשקדים הם הממהרים לפרוח מכל הפירות... וענין המהירות הוא רמז על הכהונה... צריך להיות ירידת החסד דרך מדרגות רבות עד שיתגשם להיות השפעות גשמיים... לרפאות הגוף ולברך השנים... וע"ז אמרו רז"ל אדם נידון בכל יום, שנדון לפי מעשיו האם ראוי וכדאי שיומשך החסד העליון לירד ממדרגה למדרגה מרוחניות לגשמיות או אינו ראוי ואז יישאר החסד למעלה ויקבלנו שם במה שיוסיפו לו תענוג בגן עדן... אבל כשנמשכה השפע על ידי אהרן וכל כהן הנושא את כפיו, היא נמשכת במהירות גדולה מן העולם היותר עליון עד העולם השפל באין מונע ומעכב ואין מעיינים בדין כלל.

כעת מובן היטב ההבדל בין "ברכה" ל"תפילה": "ברכה" היא כלי לפעול שהשפע שכבר נגזר וקיים בעולמות העליונים – יגיע לעולם הזה. "תפילה", לעומת זאת, נועדה לבקש מה' שפע חדש שלא נגזר עדיין ולכן היא פונה למעלה ולא למטה⁴.

בכך מובן גם הרעיון של "ברכת צדיקים": הצדיק אינו פועל דברים חדשים שלא נגזרו על ידי ה'. אלא מבקש שהשפע שכבר נגזר, יגיע באמת למטה. [מעבר לזה: יש עוד אופן של תפילת צדיק, שעניינו לעורר רחמים לפני ה' ולבקש שפע חדש].

⁴ ידוע הביאור לכך שיעקב אבינו בירך תחילה את אפרים, שזרעו יהיה גדול יותר, ולא ביקש שזרעו של מנשה יהיה יותר גדול. אלא שענין הברכה הוא להוריד למטה את מה שכבר נגזר ולא ליצור שפע חדש.

יהא רעווא מן שמיא כי כל הבקשות של בני ישראל יתגשמו במהירות ובלי עיכובים, ובראשן: התפילה והתחינה לזכות בביאת המשיח ובגאולה שלמה בקרוב ממש.

**כתיבת השיעור והפצתו באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי רבנו ברחבי תבל
ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולרפואה שלמה של מרת
שיינא בעשא בתיה בת פייגה**